

УДК 378.4 (477.43/44) ХГПА (09)

Шоробура І. М.*

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ:
95 РОКІВ ОСВІТНЬОГО ШЛЯХУ**

У статті висвітлено освітній шлях Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії за 95 років її існування. Показано діяльність педагогічних курсів, педагогічної школи, педагогічного технікуму, училища, коледжу, інституту. Акцентовано на розробленні концепції ступеневої підготовки вихователів дітей дошкільного віку, учителів початкової школи, учителів музики, етики, естетики. Значну увагу приділено статусу гуманітарно-педагогічної академії. Розкрито особливості освітньо-виховного процесу, наукової роботи, педагогічної практики, мистецьких колективів. Відзначено діяльність постійної аспірантури, спеціалізованої Вченої ради, показано тематику міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій, представлено збірники наукових праць академії. Відображено особливості впровадження європейської кредитно-трансферної системи в підготовку бакалаврів і магістрів. Показано основні напрямки виховної роботи, представлено матеріали про народні хоріві колективи, бази практики та діяльність бібліотеки.

Ключові слова: Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, 95 років освітнього шляху, освітньо-виховний процес, педагогічна практика, наукова робота, напрямки виховної роботи.

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія – один із найдавніших закладів Поділля, якому 12 жовтня 2016 р. виповнюється 95 років. Починаючи з часу відкриття педагогічних курсів у м. Проскуріві (1921 р.), заклад зазнав історичних змін, працюючи у складі системи професійної освіти з підготовки педагогічних кадрів. Упродовж 95-літнього періоду педкурси, педтехнікум, педучилище, педколедж, гуманітарно-педагогічний інститут, гуманітарно-педагогічна академія перебували й перебувають у центрі освітнього простору Поділля, України. Історія цього навчального закладу велична й повчальна. З його життям пов'язали свою долю тисячі людей. Для кожного з них саме він став рідною домівкою, визначив життєвий шлях, шлях становлення особистості людини й педагога.

Історичні аспекти діяльності навчального закладу досліджували Ю. Телячий, Л. Шумлянська, які розкрили основні події в історії Проскурівської педагогічної школи, педагогічного технікуму, Хмельницького педучилища, показали особливості підготовки освітянських кадрів [3]. Концепцію ступеневої підготовки вихователів дітей дошкільного віку, учителів музики, етики й естетики розроблено під керівництвом М. Дарманського.

Мета статті – розкрити історичні аспекти діяльності Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії упродовж 95 років її існування.

Створення навчального закладу було не випадковим. У силу історичних обставин, що склалися в Україні після поразки національно-демократичної революції 1917-1920 років, надзвичайно гостро стояло питання підготовки педагогічних кадрів, адже російський царизм залишив по собі гнітючу спадщину в галузі освіти – масову неписьменність широких верств населення. Поділля в загальному контексті українських регіонів не було винятком. До 1917 року в краї функціонував лише Вінницький учительський інститут. Організація 1918 року Кам'янець-Подільського державного українського університету також істотно не змінила ситуацію щодо підготовки педагогічних кадрів: їх усе одно не вистачало.

Тому виховання кадрів нової інтелігенції стало пріоритетним завданням Радянської влади. Готували вчителів на Поділлі Кам'янець-Подільський і Вінницький інститути народної освіти, у 15 населених пунктах діяли 3-річні і короткотермінові вчительські курси. Вони розпочали роботу влітку 1921 року в м. Проскуріві,

*© Шоробура І. М.

де навчалось 700 вчителів Проскурівського повіту та частина міської молоді, яка закінчила вищі початкові школи. За спогадами сучасників, бажаного ефекту курси не дали, та й не могли дати через не зовсім вдалу організаційну постановку. Проте ці курси підштовхнули народну освіту до нормальної систематичної підготовки працівників освіти для потреб повіту [4].

Наприкінці вересня 1921 року, згідно з директивою Проскурівського парткому від 22 вересня 1921 року, на навчальній базі педагогічних курсів було засновано постійно діючу трирічну педагогічну школу з контингентом у 50 учнів, яка розпочала роботу 12 жовтня в напівзруйнованому будинку по вул. Дворянській. Це підтверджується матеріалами Подільської губернської інспектури народної освіти, річним звітом Проскурівського повітового відділу народної освіти за 1919 рік. Учням і викладачам доводилося терпіти значну скруту: приміщення не опалювалося, світили каганцями. За спогадами П. Чорного, випускника 1926 року, у будинку не вистачало дверей, віконних рам, особливо скла. Зимом під час хуртовин надувало повні кімнати снігу. Не було їдальні, і харчувалися, як говорили, «з сундуків». Щоб посмакувати гарячою їжею, розкладали на подвір'ї вогнище й варили куліш. Але як би не було скрутно, життя на курсах вирувало. Розвантажували вагони на залізничній станції Гречани, використовували будь-яку можливість послухати музику, побувати в театрі [3].

Згодом один із перших директорів технікуму К. Гайовий згадував: «Історія технікуму надзвичайно бурхлива і багата різноманітними подіями, з яких видно, як поволі, але твердо упевнено зростала наша педагогічна школа. Саме з 1921 року скрізь закипіла творча педагогічна робота. Потекла вона широко хвилею і на Проскурівщині, захопивши все життя її, зокрема галузь народної освіти. Правда, важкі були умови роботи: спалахувала іскра руйнівного полум'я громадянської війни особливо у нас, в прикордонній смузі, дошкуляв голод, холод... в боротьбу активно включився і відданий своїй справі народний учитель. Важкі були часи, але разом з тим – і гарні» [4].

Наприкінці 1921 року Наркомос України реорганізував Проскурівську педагогічну школу у вищі трирічні педагогічні курси. З Наркомосу одержали організаційно-методичні директиви, навчальні плани та іншу супровідну документацію.

Улітку 1922 року курсам надали приміщення колишньої приватної жіночої гімназії на вул. Старобульварній. Це була типова споруда з шістьнадцятьма просторими аудиторіями, кабінетами, актовим залом. Там же, на першому поверсі, розташувалася й гуртожиток.

Навчально-матеріальна база курсів була бідною, але постійно поліпшувалася, зміцнювалася; налагоджувалася навчальна й виховна робота, якою керував Д. Попа. Він прагнув утвердити авторитет навчального закладу, усебічно сприяв його розвитку. У своєму звіті за 1921 рік зазначав, що заклад функціонує з 12 жовтня 1921 року в складі 51 учня і 13 викладачів. У 1923-1924 роках тут навчалось вже 120 учнів. У березні 1924 року прибула комісія з Наркомосу України, що вивчила роботу курсів, провела організаційні заходи, внесла кадрові зміни. Невдовзі керівником курсів став К. Гайовий.

1924 року Проскурівські трирічні вищі педагогічні курси було реорганізовано в трирічний педагогічний технікум ім. Т. Г. Шевченка. У 1925-1930 роках – це вже чотирирічний педагогічний технікум, який готував учителів для семирічної трудової школи.

Особливою подією в історії закладу став перший випуск учнів об'єднаних груп набору 1921-1922 років, який відбувся 1925 року. Дипломи одержали 42 студенти.

Випускників направили на роботу вчителями 5-7 класів, переважно в школи Проскурівської округи, створеної після ліквідації повітів. Окремі випускники стали завідувачами шкіл [3].

У 1925-1930 роках випускники отримували дипломи учителів семирічної школи. З 1930-1931 н. р. технікум знову стає трирічним і здійснює підготовку учителів

початкових класів. Тоді ж почали функціонувати два нових відділи – дошкільний і відділ комуністичного дитячого руху (підготовка піонервожатих), зростає кількість академічних груп.

У зв'язку з тим, що Проскурів було оголошено прикордонним містом, 1935 року наказом Наркомосу УРСР технікум розформували. Студентів старших курсів перевели до Тульчина, Немирова, Вінниці, де їх зарахували до місцевих педтехнікумів. Решта перейшла на навчання до інших навчальних закладів України. Всю роботу, пов'язану з реорганізацією технікуму, здійснював його директор Ф. Мартиненко. Зрозуміло, що зберегти педагогічний колектив не вдалося. Доля більшості викладачів і студентів залишалася невідомою.

Через 4 роки у зв'язку з приєднанням Західної України до УРСР педагогічна школа (так перейменували технікум) знову розпочала свою роботу на Поділлі, але не в Проскурові, а вже в Городку, поблизу прикордонної річки Збруч. Мирну працю педагогічного і студентського колективу перервала війна. Викладачі і студенти стали на захист Вітчизни, боронили рідну землю від ворога на фронті, у партизанських загонах, у підпіллі. Війна стала трагедією в історії закладу. У роки німецько-фашистської окупації (липень 1941 – березень 1944) заклад припинив свою діяльність [3].

У березні 1944 року радянські війська звільнили Поділля від німецьких загарбників. На Заході ще точилися бої, а на звільненій від окупантів території у важких умовах військового часу знову почали функціонувати навчальні заклади.

Кам'янець-Подільський обласний відділ народної освіти організував у Проскурові для потреб семирічної школи річні курси з підготовки вчителів початкових класів та історії й географії. Ці курси і заклали основу відновлення діяльності Проскурівського педагогічного технікуму, який згодом, за постановою виконкому Кам'янець-Подільської обласної Ради депутатів трудящих та бюро обкому КП(б)У від 23 липня 1945 року, став педагогічним училищем.

Для навчального корпусу педучилища було передано двоповерхове приміщення школи № 2 на вул. Т.Шевченка, в якому нараховувалося 9 навчальних кімнат і фізкультурний зал, а для гуртожитку – будинок колишньої школи № 8 (вул. Т. Шевченка, 7). Навчання розпочалося 17 вересня. Завідувачем курсів і першим директором училища було призначено О. Кучера, а з листопада 1945 року – Д. Мамона.

В училищі функціонувало два відділи – з підготовки вчителів початкових класів і учителів-піонервожатих. Щороку значна кількість слухачів «відсіювалися», однак це не заважало випускати щорічно понад 100 фахівців.

За наказом Міністра вищої та середньої спеціальної освіти СРСР від 6 квітня 1949 року за № 150, Проскурівське педагогічне училище розпочало підготовку вчителів фізичного виховання 5-7 класів.

З серпня 1952 року училище очолив Ф. Гончарук, прихід якого відкрив яскраву сторінку в історії закладу. З 1964 року училище стало базовим на Хмельниччині: проводилася значна просвітницька, культурна, громадська робота в місті; постійно поліпшувалася навчально-матеріальна база, зростала кількість викладачів, академічних груп.

60-80 роки можна вважати періодом розквіту нашого навчального закладу. З 9 грудня 1978 року училище перейшло в новий корпус по вул. Г. Котовського (нині вул. Проскурівського підпілля), збудований зусиллями керівництва міста та області. З 1959 року змінився профіль підготовки кадрів – розпочали готувати вчителів початкової школи і вихователів дошкільних закладів.

З 1979 по 1985 рр. директором був В. Сайчук. Його змінив М. Мельник – педагог з великим досвідом практичної управлінської діяльності. За період його керівництва (1985-1996 роки) в училищі відкрито музично-педагогічне відділення, збудовано типовий студентський гуртожиток, здійснено переоснащення навчальних кабінетів.

На кінець 90-х Хмельницьке педагогічне училище було одним з найбільших закладів такого типу за кількістю студентів і викладачів та за навчально-матеріальною базою в Україні.

Нову сторінку в історії навчального закладу, якому незабаром виповнюється 95 років, вписав незабутній, відомий організатор освіти на Поділлі М. Дарманський, кандидат педагогічних наук, доцент, заслужений працівник освіти України, перший ректор інституту [3].

24 травня 1997 року Кабінет Міністрів України ухвалив Постанову «Про перелік напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями», згідно з якою в Україні запроваджувалася ступенева підготовка за такими рівнями: «молодший спеціаліст», «бакалавр», «спеціаліст», «магістр».

30 січня 1998 року вийшла нова урядова постанова, що затвердила Положення про вищезазначені освітньо-кваліфікаційні рівні. Цей документ дав можливість по-новому розглянути організацію фахової підготовки педагогів початкової ланки освіти, намітити перспективи розвитку навчального закладу.

Колективом закладу під керівництвом М. Дарманського було розроблено та обговорено концепцію ступеневої підготовки вихователів дітей дошкільного віку, учителів початкової школи, учителів музики, етики і естетики й подано на розгляд Хмельницької обласної ради та обласної державної адміністрації.

Ступеневу підготовку майбутніх педагогів за чотирма освітньо-кваліфікаційними рівнями (молодший спеціаліст, бакалавр, спеціаліст, магістр) у гуманітарно-педагогічному інституті було обґрунтовано в наукових працях М. Дарманського [1].

Розроблення і практичну апробацію змісту ступеневої професійної підготовки педагогів за спеціальностями «Дошкільне виховання», «Початкове навчання», «Педагогіка і методика середньої освіти. Музика» 1999 року було здійснено спільно

з науковцями в контексті тематики роботи лабораторії педагогічної освіти Інституту педагогіки і психології професійної освіти АПН України, у розробленні теми «Методологічні та організаційно-методичні основи ступеневої підготовки педагогів початкової ланки освіти» (І. Зязюн, Н. Ничкало, М. Солдатенко та ін.) [1].

Концепція ступеневої підготовки майбутніх педагогів базувалася на поєднанні в освітній діяльності наднових підходів щодо необхідності поєднувати соціальні й особистісні інтереси, індивідуальні й колективні дії, традиції та нові елементи педагогічного процесу, засвоєння нових знань і розвиток особистості, алгоритмізацію і творчість, індукцію і дедукцію, гуманітарне і природничо-наукове, лінійну і концентричну побудову освітніх програм, автономність і підпорядкованість. Було використано ідеї щодо особливостей початкової ланки освіти відомих мислителів та педагогів (Г. Сковорода, К. Ушинський, А. Макаренко, В. Сухомлинський та інші).

Керівництво області підтримало пропозицію щодо організації ступеневої підготовки фахівців за трьома освітньо-кваліфікаційними рівнями, прийнявши рішення про реорганізацію Хмельницького педучилища в педагогічний коледж (1999), а 2000 року – у гуманітарно-педагогічний інститут.

Хмельницький гуманітарно-педагогічний інститут утворено Постановою Кабінету Міністрів від 29 листопада 2000 року № 1759, акредитовано як ВНЗ за III рівнем акредитації [3].

У складі інституту функціонували факультети початкового навчання, дошкільного виховання, музично-педагогічний. Заклад збагатився науково-педагогічними кадрами, значно поліпшив навчально-методичну, матеріальну базу, став першим в Україні триступеневим педагогічним ВНЗ.

Реформаційні процеси не припинилися, а вступили в подальшу фазу розвитку. Відбувається інтенсивний рух уперед, вдосконалюється навчально-методична база.

З 1 вересня 2006 року навчальний заклад функціонує в статусі гуманітарно-педагогічної академії – на той час першої та єдиної в Україні.

Хмельницьку гуманітарно-педагогічну академію утворено в результаті реорганізації Хмельницького гуманітарно-педагогічного інституту рішенням двадцять першої сесії четвертого скликання Хмельницької обласної ради від 1 лютого 2006 року № 15-21/2006 [4]. Ректором академії став В. Берека. З 2009 року заклад очолила І. Шоробура, доктор педагогічних наук, професор.

Сьогодні гуманітарно-педагогічна академія – один із провідних вищих навчальних закладів Поділля. Він пишається своїми традиціями, історичним минулим, має свої перспективи розвитку. Високі досягнення в галузі педагогіки і психології, гуманітарних наук, педагогічної практики стали можливі завдяки наполегливій праці кількох поколінь освітян.

У структурі закладу функціонують регіональні лабораторії професійної ступеневої підготовки педагогів початкової ланки освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, проблем філософії освіти Інституту вищої школи НАПН України, соціально-педагогічних проблем адаптації студентів до навчання в умовах ВНЗ Університету менеджменту освіти НАПН України, Подільське відділення Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського НАН України, лабораторія В. О. Сухомлинського, лабораторія гуманної педагогіки. Тісною є співпраця з іншими вищими Поділля, України, низки країн Європи, з громадськими, науковими установами та організаціями.

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія – це вищий навчальний заклад, у якому здійснюється підготовка фахівців з вищою освітою за двома напрямками та 9-ма спеціальностями.

На базі академії проходять: Всеукраїнська науково-практична конференція «Модернізація змісту дошкільної освіти в контексті сучасних вимірів»; Міжвузівська інтернет-конференція «Громадянський дискурс: шлях до подолання конфлікту у сучасному українському суспільстві»; Всеукраїнська науково-практична конференція «Педагогічні читання пам'яті М. М. Дарманського: Розвиток системи освіти України в умовах євро-інтеграційних процесів: здобутки і перспективи»; Міжвузівська науково-практична конференція «Актуальні проблеми функціонування сучасного навчального закладу» та інші [5].

Сьогодні в постійній аспірантурі Академії навчається 17 аспірантів без відриву від виробництва за спеціальностями «Загальна педагогіка та історія педагогіки» і «Теорія та методика професійної освіти». 2016 року відкрито аспірантуру за спеціальностями 011 «Науки про освіту» та 015 «Професійна освіта».

Як на перспективу, вбачаємо доцільним працювати над відкриттям у закладі аспірантур зі спеціальності 13.00.06 – теорія та методика управління освітою та 10.01.01 – українська література.

В Академії утворено спеціалізовану раду з правом прийняття до захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата та доктора педагогічних наук зі спеціальностей «Загальна педагогіка та історія педагогіки», «Теорія та методика професійної освіти».

Здобутки сьогоднішніх студентів поповнюють надбання попередніх поколінь випускників, завдяки яким Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія славиться як осередок творення освітянської культури. Студенти Академії успішно виступають на всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт, олімпіадах зі спеціальностей «Початкова освіта», «Дошкільна освіта». Широковідомими не лише на Поділлі, а й в Україні є народний ансамбль танцю «Василечки», зразкова хореографічна студія «Василинки», народна академічна хорова капела ім. В. Толстих, народний аматорський колектив «Подільські музики», народний ансамбль пісні та танцю «Співуче джерело», народний естрадно-хоровий колектив «Проскурівський модерн».

На трьох факультетах Академії функціонує 13 кафедр і 3 циклові комісії. Відповідно до положення про кафедру Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії кафедра є базовим структурним підрозділом академії, який здійснює навчально-виховну та методичну діяльність з однієї або кількох споріднених спеціальностей, спеціалізацій чи навчальних дисциплін і проводить наукову, науково-дослідну й науково-технічну роботу за певним напрямом, а також здійснює підготовку науково-педагогічних кадрів і підвищення їх кваліфікації. Робота кафедр спрямовується на ступеневу підготовку фахівців за I-IV освітньо-кваліфікаційними рівнями, які володіють глибокими теоретичними та практичними знаннями, уміннями, навичками, високою професійною кваліфікацією.

Вагоме місце в цьому процесі належить науковій роботі, рейтинг якої визначається саме досягненням вищів у науковій сфері.

Упродовж 15 років на базі навчального закладу проведено різноманітні наукові заходи, зокрема науково-практичні конференції, симпозиуми, виїзні засідання наукових шкіл провідних науковців України та зарубіжжя, науково-методичні семінари, круглі столи різних рівнів з актуальних питань розвитку психолого-педагогічної науки та освіти. За цей період проведено міжнародні науково-практичні конференції, зокрема: «Етновиховний простір сучасних закладів освіти в умовах глобалізації: стан і перспективи», «Подільська еміграція в контексті європейської культури», «Культурно-історична спадщина Польщі та України як чинник розвитку полікультурної освіти», «Ференц Ліст і Україна. Ференц Ліст і Поділля. Музично-педагогічний аспект», «Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю: дошкілля – початкова школа», «Етнопедagogіка: діалог культур», «Дошкільна освіта в сучасних вимірах». Проведено десять Педагогічних читань пам'яті М. Дарманського; Видано 45 монографій, 60 підручників і навчальних посібників з грифом МОН України.

Науково-педагогічними працівниками навчального закладу захищено 7 докторських і 83 кандидатських дисертацій з 13 наукових напрямів і 28 наукових спеціальностей. За цей період викладачами отримано 9 атестатів професора і 77 доцента. На сьогодні офіційно зареєстровано й отримали державні номери 15 науково-дослідних робіт.

В академії видаються збірники наукових праць «Педагогічний дискурс», «Актуальні питання мистецької педагогіки», які сьогодні занесені до переліку наукових фахових видань, «Філологічний дискурс», збірник праць молодих вчених та аспірантів «Наукові записки» та студентська газета «Науковий вісник».

У навчальному закладі розроблено систему заходів щодо впровадження європейської кредитно-трансферної системи. Навчальний процес за ЄКТС здійснюється в академії на основі навчальних і робочих навчальних планів, розроблених на базі галузевих стандартів вищої освіти з галузей знань, за якими ведеться підготовка фахівців в академії, освітньо-кваліфікаційних характеристик та освітньо-професійних програм підготовки спеціалістів та магістрів за усіма спеціальностями.

Органічним компонентом діяльності закладу є виховна робота. Мета виховної роботи зі студентами – формування особистості майбутнього українського вчителя, представника української національної еліти, провідника національної ідеї на засадах демократизму і гуманізму, громадянськості, здатного творчо, активно, відповідально впливати на виховний процес у школі. Вона здійснюється за основними напрямками: національно-патріотичне виховання; інтелектуально-духовне; громадянсько-правове; морально-етичне виховання; екологічне; професійне самовизначення, розумове та трудове виховання; виховання любові до навчального закладу; фізичний розвиток і формування здорового способу життя; сприяння становленню органів студентського самоврядування; поповнення музею історії академії, співпраця з студентською радою [5].

На базі Академії діє близько 50 гуртків для розвитку потенційних можливостей, інтересів і здібностей студентської молоді.

Важливою складовою професійного становлення потенційних педагогів є організація та проходження практики, якої в Академії налічується близько 65 видів. Базами практики є загальноосвітні та дошкільні навчальні заклади, де працюють наші випускники, які здобули вищу освіту в Хмельницькому гуманітарно-педагогічному інституті та Академії.

Головною лабораторією закладу є наукова бібліотека, яка має значний педагогічний потенціал. Це книжкові фонди – майже 13 тис. примірників, веб-сайт бібліотеки Академії, на партнерських відносинах зареєстровані в електронній бібліотеці України ELibUkr, завдяки чому створено електронний архів власних праць науково-педагогічних працівників академії.

Перед колективом Академії стоять непрості завдання й високі цілі. Ми маємо послідовно йти до них, створюючи матеріальну базу, формуючи умови для підтримки своїх працівників. Найголовніше – пошук та об'єднання навколо цих високих цілей справжніх професіоналів – викладачів і співробітників. Тільки елітні кадри, про яких потрібно піклуватися, можуть забезпечити елітну освіту. Це і є стратегія успішності Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

95 років – важливий етап розвитку навчального закладу. За цей період нагромадився досвід, окреслилася педагогічна концепція навчального закладу. Сьогодні ВНЗ вступив у нову фазу розвитку. Його майбутнє – у студентах, викладачах, усіх, хто будь-коли пов'язував чи пов'яже з ним власну долю.

Перспективи подальших розвідок щодо освітнього шляху Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії вбачаємо у висвітленні досвіду ступеневої підготовки майбутніх педагогів, зокрема бакалаврів і магістрів.

Література:

1. Дарманський М. М. Організація діяльності чотириступеневого вищого педагогічного навчального закладу / М. М. Дарманський. – Хмельницький : ХГПЦ, 2001 – 94 с.
2. Дарманський М. М. Соціально-педагогічні основи управління освітою в регіоні / М. М. Дарманський. – Хмельницький : Поділля, 1997 – 384 с.
3. Дарманський М. М. 80 років освітнього шляху. Сторінки історії Хмельницького педучилища, педколеджу, гуманітарно-педагогічного інституту / М. М. Дарманський, Ю. В. Телячий, Л. Ф. Шумлянська. – Хмельницький : Поділля, 2001 – 132 с.
4. Історія Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії в особах / заг. ред. В. Є. Береки – Хмельницький : ПП Мельник А. А., 2006 – Т. 1 – 356 с.
5. Шоробура І. М. Звіт ректора Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії за 2015 – 2016 н.р. / І. М. Шоробура. – Хмельницький : ХГПА, 2015 – 111 с.

Шоробура І. М.

ХМЕЛЬНИЦКАЯ ГУМАНИТАРНО-ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ АКАДЕМИЯ: 95 ЛЕТ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПУТИ

В статье освещён образовательный путь Хмельницкой гуманитарно-педагогической академии за 95 лет существования заведения. Показано деятельность педагогических курсов, педагогической школы, педагогического техникума, училища, колледжа, института. Акцентировано на разработке концепции разноуровневой подготовки воспитателей детей дошкольного возраста, учителей начальной школы, учителей музыки, этики, эстетики. Отмечено деятельность постояннодействующей аспирантуры, специализированного учёного совета, показано тематику международных и всеукраинских научно-практических конференций, представлены сборники научных трудов академии. Отображены особенности внедрения европейской кредитно-трансферной системы в подготовке бакалавров и магистров. Показаны основные направления воспитательной работы, представлены материалы о народных хоровых коллективах, базах практики, деятельности библиотеки.

Ключевые слова: Хмельницька гуманитарно-педагогічна академія, 95 лет образовательного пути, образовательно-воспитательный процесс, педагогическая практика, научная работа, направления воспитательной работы.

Shorobura I. M.

KHMELNYTSKYI HUMANITARIAN-PEDAGOGICAL ACADEMY:
95 YEARS OF EDUCATIONAL WAY

The article covers the educational way of Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy for the 95 years of its existence. The activity of pedagogical courses, pedagogical school, pedagogical technical college, specialized school, college and institute is shown. It is stressed on working out the concept of stage education of children's tutors of pre-school age, primary school teachers, teachers of music, ethics and aesthetics. Special attention is paid to the status of Humanitarian-Pedagogical Academy. The peculiarities of educational process, scientific work, pedagogical practices and art groups are revealed. The work of constantly operating postgraduate course, specialized Scientific Board is mentioned. The thematic of the international and all-Ukrainian scientific-practical conferences has been shown, collections of scientific works of the Academy are offered. The peculiarities of introduction of European credit-transfer system for bachelors and masters' preparation are reflected in the article. It is shown that within the structure of the educational establishment function regional laboratory of professional stage preparation of pedagogues of primary element of education of the Institute of pedagogical education and education for adults of National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, laboratory for the problems of philosophy of the Institute of higher school of National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, laboratory of social-pedagogical problems of students' adaptation for the studies under the conditions of higher educational establishments of the University of educational management of National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Podillia region branch of the Institute of art criticism, folklore study and ethnology named after M.Ryl'skyi of National Academy of Sciences of Ukraine, laboratory of V.O.Sukhomlynskyi, laboratory of humane pedagogy. The cooperation with the other higher educational establishments of Podillia region, Ukraine, some European countries, public and scientific institutions and organizations is fruitful. The main directions of educational work are shown, the materials about folk chorus collectives, about bases of practice and library functioning are offered.

Keywords: Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy, 95 years of educational way, educational process, pedagogical practice, scientific work, directions of educational work.

УДК 373.2 (092) (477)

Васильєва С. А.*

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ РОЗВИТКУ
СИСТЕМИ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ РІЗНИХ ТИПІВ В УКРАЇНІ
З ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТ. – ПОЧАТКУ ХХІ СТ.

У статті обґрунтовано вибір системного підходу для дослідження процесу розвитку системи ДНЗ різних типів в Україні (друга половина ХХ ст. – початок ХХІ ст.). Зокрема, у філософському аспекті варто здійснювати дослідження розвитку системи ДНЗ різних типів з огляду на діалектико-матеріалістичну концепцію та закони буття – закон діалектичної протилежності, закон взаємного переходу кількісних і якісних змін, закон заперечення-заперечення. Цей філософський концепт дозволив звернутися до системного підходу, який представлено в наукових працях А. Авер'янова та В. Афанасьєва, й обґрунтувати його доцільність щодо вивчення розвитку дошкільних навчальних закладів України як складної та цілісної системи.

Ключові слова: системний підхід, система дошкільних навчальних закладів різних типів, діалектико-матеріалістична концепція, всезагальні закони буття.

*© Васильєва С. А.